

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

24. dubna 2012*

„Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Článek 34 Listiny základních práv Evropské unie — Směrnice 2003/109/ES — Právní postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty — Právo na rovné zacházení v oblastech sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany — Výjimka ze zásady rovného zacházení pro opatření sociální podpory a sociální ochrany — Vyloučení ‚základních dávek‘ z působnosti této výjimky — Vnitrostátní právní úprava stanovící příspěvek na bydlení pro nejméně majetné nájemce — Výše prostředků určených pro státní příslušníky třetích zemí určovaná na základě rozdílného váženého průměru — Zamítnutí žádosti o příspěvek na bydlení z důvodu vyčerpání rozpočtu určeného pro státní příslušníky třetích zemí“

Ve věci C-571/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunale di Bolzano (Itálie) ze dne 24. listopadu 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 7. prosince 2010, v řízení

Servet Kamberaj

proti

Istituto per l'Edilizia sociale della Provincia autonoma di Bolzano (IPES),

Giunta della Provincia autonoma di Bolzano,

Provincia autonoma di Bolzano,

za přítomnosti:

Associazione Porte Aperte/Offene Türen,

Human Rights International,

Associazione Volontarius,

Fondazione Alexander Langer,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J. Malenovský a U. Lohmus, předsedové senátů, A. Rosas, E. Levits, A. Ó Caoimh (zpravodaj), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadžev a E. Jarašiūnas, soudci,

* Jednací jazyk: italština.

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. října 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za S. Kamberaje F. Pintonem a D. Simonatem, avvocati,
- za Provincia autonoma di Bolzano R. von Guggenbergem, S. Beikircherem, C. Bernardim a D. Ambachem, Rechtsanwälte,
- za belgickou vládu J-C. Halleuxem a C. Pochet, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu E. Belliard, G. de Berguesem a B. Beaupère-Manokha, jako zmocněnci,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi M. Condou-Durande a C. Cattabriga, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. prosince 2011,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 2 SEU, 6 SEU, 18 SFEU, 45 SFEU a 49 SFEU, článků 21 a 34 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jakož i ustanovení směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. L 180, s. 22; Zvl. vyd. 20/01, s. 23), a směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272). Předkládající soud vznáší též otázky týkající se článku 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), a článku 1 protokolu č. 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaného v Římě dne 4. listopadu 2000 (dále jen „protokol č. 12“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi S. Kamberajem a Istituto per l'Edilizia sociale della Provincia autonoma di Bolzano (Institut pro sociální bydlení samosprávné provincie Bolzano, dále jen „IPES“), Giunta della Provincia autonoma di Bolzano (provinční rada samosprávné provincie Bolzano, dále jen „Giunta“) a Provincia Autonoma di Bolzano (samosprávná provincie Bolzano) ve věci zamítnutí jeho žádosti o přiznání nároku na příspěvek na bydlení pro rok 2009 ze strany IPES z důvodu vyčerpání rozpočtu Provincia autonoma di Bolzano stanoveného pro poskytování tohoto příspěvku státním příslušníkům třetích zemí.

Právní rámec

Unijní právní úprava

Směrnice 2000/43

- 3 Podle jejího článku 1 je „účelem směrnice [2000/43] stanovit rámec pro boj s diskriminací na základě rasy nebo etnického původu s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení“.

4 Článek 2 odst. 1 a 2 této směrnice stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se ‚zásadou rovného zacházení‘ rozumí, že neexistuje žádná přímá nebo nepřímá diskriminace na základě rasy nebo etnického původu.

2. Pro účely odstavce 1 se

- a) přímou diskriminací rozumí případ, kdy je s jednou osobou zacházeno z důvodu rasy nebo etnického původu méně příznivým způsobem, než je, bylo nebo by bylo s jinou osobou ve srovnatelné situaci;
- b) nepřímou diskriminací rozumí případ, kdy by v důsledku navenek neutrálního předpisu, kritéria nebo zvyklosti byla znevýhodněna osoba určité rasy nebo etnického původu v porovnání s jinými osobami, ledaže uvedený předpis, kritérium nebo zvyklost je objektivně odůvodněn legitimním cílem a ledaže prostředky k dosažení tohoto cíle jsou přiměřené a nezbytné.“

5 Článek 3 odst. 2 směrnice 2000/43 stanoví, že tato směrnice „se netýká rozdílů v zacházení na základě státní příslušnosti a nejsou jí dotčeny předpisy a podmínky upravující vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti na území členských států a dále se netýká rozdílů v jakémkoli zacházení souvisejícím s právním postavením dotčených státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti“.

6 Článek 15 téže směrnice zní následovně:

„Členské státy stanoví systém sankcí za porušování vnitrostátních ustanovení přijatých podle této směrnice a přijmou všechna opatření nezbytná k zajištění jejich uplatňování. Takto stanovené sankce, které mohou zahrnovat vyplacení náhrad oběti, musí být účinné, přiměřené a odrazující. Členské státy oznámí tyto předpisy Komisi nejpozději do 19. července 2003 a co nejdříve veškeré následné změny, které se jich týkají.“

Směrnice 2003/109

7 Druhý až čtvrtý, šestý, dvanáctý a třináctý bod odůvodnění směrnice 2003/109 zní následovně:

„(2) Evropská rada na svém zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 prohlásila, že právní postavení státních příslušníků třetích zemí by se mělo sblížovat s právním postavením státních příslušníků členských států a že by osobě, která pobývala oprávněně v členském státě po dobu, kterou je třeba stanovit, a je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu, měl být v uvedeném členském státě přiznán soubor jednotných práv, která se co nejvíce přibližují právům přiznávaným občanům Evropské unie.

(3) Tato směrnice ctí základní práva a zachovává zásady uznané zejména [EÚLP] a [Listinou].

(4) Integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají v členských státech, je rozhodující pro podporu hospodářské a sociální soudržnosti, základního cíle Společenství stanoveného Smlouvou [ES].

[...]

(6) Hlavním kritériem pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta by měla být délka pobytu na území členského státu. Pobyt by měl být oprávněný a nepřetržitý, aby bylo možno prokázat, že se dotyčná osoba se v zemi usídlila. [...]

[...]

- (12) K vytvoření skutečného nástroje integrace dlouhodobě pobývajících rezidentů do společnosti, ve které žijí, je důležité, aby s dlouhodobě pobývajícími rezidenty bylo v široké řadě hospodářských a sociálních oblastí zacházeno stejně jako s občany členského státu za podmínek stanovených touto směrnicí.
- (13) V oblasti sociální podpory je třeba možnost omezení dávek pro dlouhodobě pobývající rezidenty na dávky základní chápat v tom smyslu, že tento pojem zahrnuje alespoň podporu ve formě životního minima, podporu v případě nemoci, těhotenství, rodičovskou podporu a podporu v rámci dlouhodobé péče. Způsob poskytování uvedených dávek by měl být stanoven vnitrostátními právními předpisy.“
- 8 Kapitola II směrnice 2003/109 se týká přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v členském státě.
- 9 Podle čl. 4 odst. 1 téže směrnice, který spadá do uvedené kapitoly II, členské státy přiznávají právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta státním příslušníkům třetích zemí, kteří bezprostředně před podáním příslušné žádosti pobývali oprávněně a nepřetržitě na jejich území po dobu pěti let.
- 10 Článek 5 směrnice 2003/109 stanoví podmínky pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta. Podle odst. 1 písm. a) a b) tohoto článku členské státy požadují od státních příslušníků třetích zemí, aby prokázali, že pro potřeby vlastní a vyživovaných rodinných příslušníků mají stále a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jejich výživy a výživy jejich rodinných příslušníků, aniž by využívali systému sociální podpory dotčeného členského státu, jakož i zdravotní pojištění, které kryje všechna rizika běžně krytá státním příslušníkům dotyčného členského státu.
- 11 Odstavec 2 uvedeného článku 5 stanoví, že členské státy mohou též požadovat, aby státní příslušníci třetích zemí dodržovali integrační opatření v souladu s vnitrostátním právem.
- 12 Členské státy sice mohou v souladu s čl. 6 odst. 1 směrnice 2003/109 zamítnout přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta z důvodu veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, odstavec 2 téhož článku však stanoví, že se takovéto zamítnutí nesmí zakládat na ekonomických důvodech.
- 13 Podle čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/109 podá dotyčný státní příslušník třetí země za účelem získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta žádost u příslušných orgánů členského státu, ve kterém pobývá, k níž jsou přiloženy písemné doklady stanovené vnitrostátními právními předpisy, z nichž vyplývá, že splňuje podmínky podle článků 4 a 5 uvedené směrnice.
- 14 Článek 11 odst. 1 uvedené směrnice zní následovně:
- „Dlouhodobě pobývajícím rezidentům je přiznáno rovné zacházení jako státním příslušníkům členského státu v těchto oblastech:
- [...]
- d) sociální zabezpečení, sociální podpora a sociální ochrana podle vnitrostátních právních předpisů;
- [...]
- f) přístup ke zboží a službám a k nabídce výrobků a služeb určených pro veřejnost a k možnostem získání bydlení;
- [...]“

- 15 Článek 11 odst. 4 téže směrnice stanoví, že „[č]lenské státy mohou omezit rovné zacházení v oblasti sociální podpory a sociální ochrany na základní dávky“.
- 16 Článek 12 odst. 1 směrnice 2003/109 stanoví, že členské státy mohou učinit rozhodnutí o vyhoštění dlouhodobě pobývajícího rezidenta pouze tehdy, představuje-li uvedená osoba skutečné a dostatečně závažné ohrožení veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti. Odstavec 2 téhož článku upřesňuje, že se rozhodnutí o vyhoštění nesmí zakládat na ekonomických důvodech.
- 17 Podle čl. 26 prvního pododstavce směrnice 2003/109 měly členské státy uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 23. ledna 2006.

Vnitrostátní právní úprava

Italská ústava

- 18 Podle článku 117 italské ústavy je stát nadán výlučnou pravomocí k vydávání právních předpisů v oblasti sociální pomoci pouze pro účely určení základní úrovně občanskoprávních a sociálněprávních nároků, která musí být zaručena na celém státním území. V ostatních případech přechází pravomoc na regiony.

Legislativní nařízení č. 286/1998

- 19 Legislativní nařízení č. 3 ze dne 8. ledna 2007, kterým se provádí směrnice 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (GURI č. 24 ze dne 30. ledna 2007, s. 4), začlenilo ustanovení této směrnice do textu legislativního nařízení č. 286 ze dne 25. července 1998, kterým se kodifikuje právní úprava v oblasti přistěhovalectví a pravidla týkající se postavení cizince (běžný doplněk ke GURI č. 191 ze dne 18. srpna 1998, dále jen „legislativní nařízení č. 286/1998“).
- 20 Článek 9 odst. 1 legislativního nařízení č. 286/1998 stanoví:

„Cizinec, který je po nejméně pět let držitelem platného povolení k pobytu a který prokáže příjem vyšší, než je roční sociální podpora, a v případě žádosti týkající se členů jeho rodiny dostatečný příjem [...] a vhodné bydlení splňující minimální podmínky stanovené [příslušnými ustanoveními vnitrostátního práva], může podat žádost k policejnímu řediteli o vydání povolení k pobytu ES pro dlouhodobě pobývající rezidenty pro sebe a pro členy své rodiny [...].“

- 21 Článek 9 odst. 12 legislativního nařízení č. 286/1998 stanoví:

„Kromě ustanovení platných pro cizince oprávněně pobývající na italském státním území si může držitel povolení k pobytu ES pro dlouhodobě pobývající rezidenty:

[...]

- c) činit nárok na dávky sociální pomoci, sociálního zabezpečení, dávky související se zdravotnickými, školskými a sociálními příspěvky a dávky související s přístupem ke zboží a službám dostupným veřejnosti, včetně přístupu k možnostem získání bydlení spravovaného orgány veřejné správy, pokud není stanoveno jinak, a za podmínky, že cizinec prokáže, že skutečně pobývá na státním území [...].“

Nařízení prezidenta č. 670/1972

- 22 Podle čl. 3 třetího pododstavce nařízení prezidenta č. 670 (decreto del Presidente della Repubblica n. 670) ze dne 31. srpna 1972 o zvláštním postavení regionu Tridentsko-Horní Adiže (GURI č. 301, ze dne 20. listopadu 1972, dále jen „nařízení prezidenta č. 670/1972“), které je nařízením s mocí ústavního

předpisu, se provincií Provincia Autonoma di Bolzano z důvodu zvláštního složení jejího obyvatelstva, jež se dělí do tří jazykových skupin, a sice skupin hovořících italsky, německy a ladinsky (dále jen „tří jazykové skupiny“), přiznává zvláštní samosprávné postavení.

- 23 Podle čl. 8 bodu 25 nařízení prezidenta č. 670/1972 tato samospráva zahrnuje zejména pravomoc k vydávání právních předpisů v oblasti veřejné podpory a pomoci.
- 24 Článek 15 odst. 2 nařízení prezidenta č. 670/1972 stanoví, že Provincia Autonoma di Bolzano mimo výjimečné případy využívá své prostředky určené k poskytování pomoci a pro sociální a kulturní účely přímo úměrně početnosti každé ze tří jazykových skupin a podle rozsahu potřeb těchto skupin.

Provinční zákon

- 25 Příspěvek na bydlení je upraven v čl. 2 prvním pododstavci písm. k) provinčního zákona č. 13 (legge provinciale n° 13), ze dne 17. prosince 1998, ve znění platném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu sporu v původním řízení (dále jen „provinční zákon“). Tato dávka, která představuje příspěvek na úhradu nájemného nejméně majetnými nájemci s cílem umožnit jim zaplacení nájemného, se v souladu s čl. 15 odst. 2 nařízení prezidenta č. 670/1972 dělí mezi tři jazykové skupiny.
- 26 Článek 5 odst. 1 provinčního zákona stanoví, že prostředky určené na financování opatření uvedených v čl. 2 prvním pododstavci písm. k) tohoto zákona musí být rozděleny mezi žadatele tří jazykových skupin úměrně váženému průměru mezi jejich početností a potřebami každé skupiny. Podle odstavce 2 téhož článku se potřeby každé jazykové skupiny určují každoročně na základě žádostí podaných za posledních deset let.
- 27 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že se výpočet početnosti každé jazykové skupiny provádí na základě posledního všeobecného sčítání lidu a na základě prohlášení o příslušnosti k jedné ze tří jazykových skupin, které musí učinit všichni italské státní příslušníci starší čtrnácti let s bydlištěm na území Provincia Autonoma di Bolzano.
- 28 Občané Unie, kteří mají bydliště na území provincie, vykonávají zde výdělečnou činnost a splňují ostatní podmínky k přiznání nároku na podpory v oblasti bydlení, musí v souladu s čl. 5 odst. 5 provinčního zákona předložit prohlášení o příslušnosti nebo přidružení k jedné ze tří jazykových skupin.
- 29 Podle čl. 5 odst. 7 provinčního zákona určí Giunta každoročně výši prostředků vyhrazených státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, kteří ke dni podání své žádosti trvale a oprávněně pobývají na provinčním území po dobu nejméně pěti let a kteří na tomto území vykonávali výdělečnou činnost po dobu nejméně tří let. Počet nájemných bytů, které mohou být těmto státním příslušníkům a osobám bez státní příslušnosti poskytnuty, se rovněž stanoví úměrně váženému průměru mezi početností státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti splňujících výše uvedená kritéria a jejich potřebami.

Rozhodnutí č. 1885

- 30 Z rozhodnutí Giunta č. 1885 (deliberazione n. 1885) ze dne 20. července 2009 o výši prostředků určených pro rok 2009 státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti (dále jen „rozhodnutí č. 1885“) vyplývá, že jejich početnosti byl ve váženém průměru přidělen koeficient 5, zatímco jejich potřebám byl přiřazen koeficient 1.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 31 Servet Kamberaj je albánským státním příslušníkem, který má od roku 1994 bydliště a vykonává trvalou pracovní činnost v Provincia Autonoma di Bolzano. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že je držitelem povolení k pobytu s neomezenou dobou platnosti.

- 32 Žalobce v původním řízení pobíral v letech 1998 až 2008 příspěvek na bydlení podle čl. 2 prvního pododstavce písm. k) provinčního zákona.
- 33 Dopisem ze dne 22. března 2010 IPES informoval žalobce v původním řízení o tom, že se jeho žádost o příspěvek pro rok 2009 zamítá z důvodu, že rozpočet určený státním příslušníkům třetích zemí stanovený v souladu s rozhodnutím č. 1885 byl vyčerpán.
- 34 Žalobou podanou dne 8. října 2010 se žalobce v původním řízení domáhal, aby Tribunale di Bolzano určil, že uvedené zamítavé rozhodnutí zakládalo jeho diskriminaci ze strany žalovaných v původním řízení. Zastával názor, že taková vnitrostátní právní úprava, jako je ta, která je obsažena v provinčním zákoně a v rozhodnutí č. 1885, je neslučitelná zejména se směrnicemi 2000/43 a 2003/109, neboť v oblasti příspěvku na bydlení zachází se státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, méně příznivým způsobem než s občany Unie.
- 35 Provincia Autonoma di Bolzano před předkládajícím soudem tvrdila, že poměrné rozdělení podpor mezi jazykové skupiny zastoupené na území této provincie je nezbytné k zachování sociálního míru mezi žadateli o sociální pomoc.
- 36 Předkládající soud uvádí, že se podle provinčního zákona obyvatelstvo pobývajících na území Provincia Autonoma di Bolzano dělí do dvou skupin, a sice na občany Unie, ať italské či jiné státní příslušníky, pro něž je vznik nároku na příspěvek na bydlení bez rozdílu podmíněn předložením prohlášení o příslušnosti k jedné ze tří jazykových skupin, a na státní příslušníky třetích zemí, u kterých se toto prohlášení nevyžaduje.
- 37 Tento soud uvádí, že za účelem uspokojení globálních potřeb přístupu k bydlení v nájmu či vlastnictví v roce 2009 byly pro první výše uvedenou skupinu, tj. občany Unie bez ohledu na to, zda jsou italskými či jinými státními příslušníky, schváleny prostředky v celkové výši 90 812 321,57 eur, z nichž 21 546 197,57 eur pro příspěvek na bydlení a 69 266 124 eur pro podpory na koupi, výstavbu a renovaci bydlení určeného k uspokojení bytových potřeb, pokud jde o nemovitosti sloužící jako hlavní bydliště, a pro druhou skupinu tvořenou státními příslušníky třetích zemí byly schváleny prostředky v celkové výši 11 604 595 eur, z nichž 10 200 000 eur pro příspěvek na bydlení a 1 404 595 eur pro podpory na koupi, výstavbu a renovaci bydlení určeného k uspokojení bytových potřeb, pokud jde o nemovitosti sloužící jako hlavní bydliště.
- 38 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Tribunale di Bolzano přiznal žalobci v původním řízení předběžně nárok na požadovaný příspěvek na bydlení za období od října 2009 do června 2010 ve výši 453,62 eur měsíčně.
- 39 Vzhledem k tomu, že Tribunale di Bolzano měl za to, že rozhodnutí před ním probíhajícího sporu vyžaduje výklad unijního práva, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Ukládá zásada přednosti unijního práva vnitrostátnímu soudu, aby v plném rozsahu a bezprostředně uplatnil unijní právní normy, jež mají přímý účinek, a neuplatňoval vnitrostátní právní normy, které jsou v rozporu s unijním právem, přestože tyto vnitrostátní právní normy byly přijaty za účelem provádění základních zásad ústavního systému členského státu?
 - 2) Ukládá v případě rozporu mezi vnitrostátní právní normou a EÚLP odkaz na EÚLP učiněný v článku 6 SEU vnitrostátnímu soudu, aby přímo použil článek 14 EÚLP a článek 1 [protokolu č. 12] a neuplatňoval neslučitelný vnitrostátní pramen práva, aniž by byl povinen předem vznést otázku ústavnosti u vnitrostátního ústavního soudu?
 - 3) Brání unijní právo – zejména články 2 [SEU] a 6 SEU, články 21 a 34 Listiny a směrnice 2000/43[...] a 2003/109[...] – takové vnitrostátní (přesněji provinční) právní úpravě, jako je úprava obsažená v ustanovení čl. 15 odst. [2] [nařízení prezidenta č. 670/1972], ve spojení s články 1 a 5

provinčního zákona [...] a v [rozhodnutí č. 1885] v části, v níž pro předmětné výhody a zejména pro „příspěvek na bydlení“ zohledňuje státní příslušnost, když vůči pracovníkům, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty a kteří pocházejí ze zemí mimo Unii, nebo vůči osobám bez státní příslušnosti uplatňuje méně příznivé zacházení oproti rezidentům, kteří jsou občany Unie (italskými nebo jinými)?

V případě kladné odpovědi na předchozí otázky:

- 4) Má být v případě porušení obecných unijních zásad, jako je zásada zákazu diskriminace a zásada právní jistoty, v případě existence vnitrostátního prováděcího předpisu, který umožňuje soudu „nařídít upuštění od poškozujícího jednání a přijmout jakékoli jiné vhodné opatření podle okolností [k odstranění] následků diskriminace“ a ukládá mu „nařídít upuštění od diskriminačního chování, postoje nebo jednání, jestliže nadále přetrvává, a odstranění jejich následků“ a umožňuje nařídít „pro účely zabránění jeho opakování, ve lhůtě stanovené v rozhodnutí, plán odstranění zjištěné diskriminace“, článek 15 směrnice 2000/43[...] v části, v níž stanoví, že sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující, vykládán v tom smyslu, že mezi zjištěné formy diskriminace a následky, které je třeba odstranit, je s cílem zabránit neodůvodněné obrácené diskriminaci třeba zahrnout i veškerá porušení předpisů, která mají dopad na diskriminované osoby, přestože nejsou účastníky sporu?

V případě kladné odpovědi na předchozí otázku:

- 5) Brání unijní právo – zejména články 2 [SEU] a 6 SEU, články 21 a 34 Listiny a směrnice 2000/43[...] a 2003/109[...] – vnitrostátní (přesněji provinční) právní úpravě, která pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení vyžaduje pouze od občanů zemí mimo Unii, tedy nikoli od občanů Unie (italských či jiných) – se kterými je rovněž zacházeno, pokud jde o pouhou povinnost pobytu na území provincie po dobu delší než pět let – aby splňovali další podmínku tří let výdělečné činnosti?
- 6) Brání unijní právo – zejména články 2 [SEU] a 6 SEU a články 18 [SFEU], 45 [SFEU] a 49 SFEU, ve spojení s články 1, 21 a 34 Listiny – vnitrostátní (přesněji provinční) právní úpravě, která stanoví, že pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení mají občané Unie (italští či jiní) povinnost učinit prohlášení o etnické příslušnosti nebo přidružení k jedné ze tří jazykových skupin zastoupených v oblasti Horní Adíže/Jižní Tyrolsko?
- 7) Brání unijní právo – zejména články 2 [SEU] a 6 SEU a články 18 [SFEU], 45 [SFEU] a 49 SFEU, ve spojení s články 21 a 34 Listiny – vnitrostátní (přesněji provinční) právní úpravě, která pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení ukládá občanům Unie (italským či jiným) povinnost pobývat nebo pracovat na území provincie po dobu nejméně pěti let?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti první a čtvrté až sedmé předběžné otázky

- 40 Na úvod je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz zejména rozsudek ze dne 4. července 2006, Adeneler a další, C-212/04, Sb. rozh. s. I-6057, bod 41 a citovaná judikatura).

- 41 Nicméně Soudnímu dvoru přísluší zkoumat podmínky, za nichž byl dotázán vnitrostátním soudem, za účelem ověření své vlastní pravomoci. Duch spolupráce, jímž má být veden průběh řízení o předběžné otázce, totiž znamená, že vnitrostátní soud bere ohled na funkci svěřenou Soudnímu dvoru, kterou je přispívat k výkonu spravedlnosti v členských státech, a nikoliv poskytovat poradní stanoviska k obecným či hypotetickým otázkám (viz výše uvedený rozsudek Adeneler a další, bod 42).
- 42 V tomto ohledu je odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz rozsudek ze dne 23. listopadu 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 17).
- 43 Právě s ohledem na tyto zásady musí Soudní dvůr přezkoumat přípustnost některých z otázek položených předkládajícím soudem.

K první otázce

- 44 První otázkou se předkládající soud táže, zda zásada přednosti unijního práva ukládá vnitrostátnímu soudu povinnost použít unijní právní předpisy mající přímý účinek, a neuplatnit tak jakoukoli vnitrostátní právní normu, která by byla s těmito předpisy v rozporu, a to i tehdy, když takováto právní norma byla přijata za účelem provádění základních zásad ústavního systému dotyčného členského státu.
- 45 Tato otázka souvisí se zásadou ochrany jazykových menšin, která je podle vnitrostátního soudu základní zásadou ústavního systému uvedeného členského státu. Tato zásada je však v projednávané věci relevantní pouze ve vztahu k italským státním příslušníkům a občanům Unie, pro které je, jak vyplývá z bodů 26 až 28 tohoto rozsudku, přístup k příspěvku na bydlení bez rozdílu podmíněn předložením prostého prohlášení o přináležitosti k jedné ze tří jazykových skupin, zatímco takovéto prohlášení se nevyžaduje od státních příslušníků třetích zemí, jako je žalobce v původním řízení.
- 46 Vzhledem k tomu, že první otázka vede ve skutečnosti k tomu, aby Soudní dvůr podal poradní stanovisko k obecné otázce týkající se situace, která nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu projednávaného předkládajícím soudem, je třeba shledat, že tato otázka je nepřipustná.

Ke čtvrté otázce

- 47 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda článek 15 směrnice 2000/43, který stanoví, že sankce za porušení zásady zákazu diskriminace na základě rasy nebo etnického původu musí být účinné, přiměřené a odrazující, ukládá vnitrostátnímu soudu, aby v případě, že shledá existenci takového porušení, nařídil ukončení veškerého porušování dotýkajícího se obětí diskriminace, přestože tyto oběti nejsou účastníky sporu.
- 48 V projednávané věci jak z předkládacího rozhodnutí, tak z vyjádření předložených Soudnímu dvoru jasně vyplývá, že se rozdílné zacházení oproti italským státním příslušníkům, jehož se žalobce v původním řízení údajně stal obětí, zakládá na jeho právním postavení státního příslušníka třetí země.
- 49 Podle článku 1 a čl. 2 odst. 1 a 2 směrnice 2000/43 se přitom tato směrnice vztahuje výhradně na přímou nebo nepřímou diskriminaci na základě rasy nebo etnického původu. Článek 3 odst. 2 této směrnice stanoví, že se tato směrnice netýká rozdílu v zacházení na základě státní příslušnosti a nejsou jí dotčeny předpisy a podmínky upravující vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti na území členských států a dále se netýká rozdílu v jakémkoli zacházení souvisejícím s právním postavením dotčených státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti.

- 50 Z toho vyplývá, že diskriminace tvrzená žalobcem v původním řízení nespadá do působnosti směrnice 2000/43 a že čtvrtá otázka je nepřijatelná.

K páté otázce

- 51 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda ustanovení unijního práva, zejména směrnic 2000/43 a 2003/109, brání celostátní nebo regionální právní úpravě, která pouze státním příslušníkům třetích zemí, a nikoli občanům Unie, bez ohledu na to, zda jsou italskými či jinými státními příslušníky, ukládá vedle podmínky týkající se povinnosti pobývat na území Provincia autonoma di Bolzano po dobu delší než pět let dodatečnou podmínku, podle níž se k přiznání nároku na příspěvek na bydlení vyžaduje, aby tito státní příslušníci vykonávali výdělečnou činnost po dobu tří let.
- 52 Je třeba připomenout, že jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, spor v původním řízení se týká diskriminace tvrzené žalobcem v původním řízení plynoucí z mechanismu rozdělování finančních prostředků určených na příspěvky na bydlení stanoveného provinčním zákonem a rozhodnutím č. 1885.
- 53 Není sporu o tom, že ve věci v původním řízení žalobce v původním řízení splnil podmínku, kterou státním příslušníkům třetích zemí ukládá čl. 5 odst. 7 provinčního zákona, a sice podmínku týkající se povinnosti vykonávat výdělečnou činnost na území Provincia autonoma di Bolzano po dobu nejméně tří let, a že jeho žádost o příspěvek na bydlení nebyla zamítnuta z důvodu, že žalobce v původním řízení tuto podmínku nesplňoval.
- 54 Za těchto okolností je třeba dospět k závěru, že pátá otázka, jež nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu projednávaného předkládajícím soudem, musí být odmítnuta jako nepřijatelná.

K šesté a sedmé otázce

- 55 Podstatou šesté a sedmé otázky předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda je unijní právo, zejména články 2 SEU, 6 SEU, 18 SFEU, 45 SFEU a 49 SFEU, ve spojení s články 1, 21 a 34 Listiny, nutno vykládat v tom smyslu, že brání celostátní nebo regionální právní úpravě, která pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení stanovený touto úpravou ukládá občanům Unie povinnost pobývat nebo vykonávat zaměstnání na území Provincia autonoma di Bolzano po dobu nejméně pěti let a dále povinnost učinit prohlášení o příslušnosti nebo přidružení k jedné ze tří jazykových skupin zastoupených na tomto území.
- 56 V tomto ohledu je třeba připomenout, že jak vyplývá z bodů 31 a 52 tohoto rozsudku, žalobce v původním řízení je státním příslušníkem třetí země, který již několik let pobývá na území Provincia autonoma di Bolzano, a že se spor v původním řízení týká zamítnutí jeho žádosti o příspěvek na bydlení z důvodu vyčerpání rozpočtu stanoveného pro státní příslušníky třetích zemí a z důvodu, že finanční prostředky nezbytné pro výplatu tohoto příspěvku uvedeným státním příslušníkům již nejsou k dispozici.
- 57 Předkládající soud neprokázal důvod, proč by zrušení – na základě unijního práva – podmínek pobytu nebo jazykových podmínek uložených občanům Unie pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení stanovený právní úpravou přijatou Provincia autonoma di Bolzano mohlo mít vztah k realitě a předmětu před ním projednávaného sporu.
- 58 Za těchto okolností je třeba shledat, že šestá a sedmá otázka položené uvedeným soudem jsou nepřijatelné.

K věci samé

Ke druhé otázce

- 59 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda v případě rozporu mezi vnitrostátní právní normou a EÚLP ukládá odkaz na EÚLP učiněný v článku 6 SEU vnitrostátnímu soudu povinnost přímo použít ustanovení této Úmluvy, v projednávaném případě článek 14 EÚLP a článek 1 protokolu č. 12, a neuplatnit tak neslučitelnou vnitrostátní právní normu, aniž by byl povinen předem vznést otázku ústavnosti u Corte costituzionale.

- 60 Podle čl. 6 odst. 3 SEU tvoří základní práva, která jsou zaručena EÚLP, a ta, která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, obecné zásady práva Unie.
- 61 Toto ustanovení Smlouvy o EU odráží ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle které jsou základní práva nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje (viz zejména rozsudek ze dne 29. září 2011, *Elf Aquitaine v. Komise*, C-521/09 P, Sb. rozh. s. I-8947, bod 112).
- 62 Článek 6 odst. 3 SEU však neupravuje vztah mezi EÚLP a právními řády členských států a ani nestanovuje důsledky, které musí vnitrostátní soud vyvodit v případě rozporu mezi právy zaručenými touto Úmluvou a vnitrostátní právní normou.
- 63 Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že odkaz na EÚLP učiněný v čl. 6 odst. 3 SEU neukládá vnitrostátnímu soudu povinnost, aby v případě rozporu mezi vnitrostátní právní normou a EÚLP přímo použil ustanovení uvedené Úmluvy, a neuplatnil tak vnitrostátní právní normu neslučitelnou s touto Úmluvou.

Ke třetí otázce

- 64 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda je nutno unijní právo, zejména směrnice 2000/43 a 2003/109, vykládat v tom smyslu, že brání takové celostátní nebo regionální právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která v souvislosti s přiznáním nároku na příspěvek na bydlení stanoví rozdílné zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, oproti zacházení vyhrazenému občanům Unie, bez ohledu na to, zda jsou italskými či jinými státními příslušníky, kteří mají bydliště na území Provincia autonoma di Bolzano.
- 65 Z důvodů již uvedených výše v bodech 48 až 50 tohoto rozsudku nespadá diskriminace tvrzená žalobcem v původním řízení do působnosti směrnice 2000/43.
- 66 Pokud jde o směrnici 2003/109, je třeba nejprve připomenout, že systém zavedený touto směrnicí jasně značí, že získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta přiznaného na základě této směrnice podléhá zvláštnímu postupu a mimo jiné povinnosti splnit podmínky stanovené v kapitole II této směrnice.
- 67 Článek 4 směrnice 2003/109 stanoví, že členské státy přiznávají právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta státním příslušníkům třetích zemí, kteří bezprostředně před podáním příslušné žádosti pobývali oprávněně a nepřetržitě na jejich území po dobu pěti let. Článek 5 této směrnice podmiňuje získání tohoto právního postavení předložením důkazu, že státní příslušník třetí země žádající o získání uvedeného právního postavení má dostatečné příjmy a zdravotní pojištění. Konečně článek 7 též směrnice stanoví procesní náležitosti pro získání uvedeného právního postavení.
- 68 Za těchto okolností je věcí předkládajícího soudu ověřit, zda má žalobce v původním řízení právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, takže si může na základě výše uvedené směrnice činit nárok na rovné zacházení jako se státními příslušníky dotčeného členského státu, v souladu s čl. 11 odst. 1 uvedené směrnice.
- 69 Nyní je třeba přezkoumat, zda je takový mechanismus rozdělování finančních prostředků určených na příspěvky na bydlení, jako je ten, který je předmětem původního řízení, v souladu se zásadou rovného zacházení zakotvenou článkem 11 směrnice 2003/109.

– K rozdílnému zacházení a srovnatelnosti dotčených situací

- 70 Zprv je třeba poznamenat, že ve věci v původním řízení provinční zákon rozděluje finanční prostředky určené na příspěvky na bydlení jak pro občany Unie, bez ohledu na to, zda jsou italskými či jinými státními příslušníky, tak pro státní příslušníky třetích zemí na základě váženého průměru určeného podle početnosti každé skupiny a jejich potřeb.

- 71 Nicméně zatímco v případě italských státních příslušníků a občanů Unie, u nichž je, jak vyplývá z bodů 26 až 28 tohoto rozsudku, přístup k příspěvku na bydlení bez rozdílu podmíněn předložením prohlášení o příslušnosti k jedné ze tří jazykových skupin, je oběma faktorům zohledňovaným při určení váženého průměru přiřazen stejný koeficient 1, v případě státních příslušníků třetích zemí byl na základě rozhodnutí č. 1885 faktoru týkajícímu se jejich početnosti přidělen koeficient 5, zatímco jejich potřebám byl přiřazen koeficient 1.
- 72 Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, od roku 2009 docházelo tedy k určení podílu finančních prostředků, které byly poskytnuty na příspěvek na bydlení občanům Unie na straně jedné a státními příslušníky třetích zemí na straně druhé, na základně rozdílného způsobu výpočtu. Uplatnění rozdílných koeficientů má za následek znevýhodnění skupiny tvořené státními příslušníky třetích zemí, neboť rozpočet vyhrazený na vyhovění jejich žádostem o příspěvek na bydlení je nižší, a hrozí tedy jeho rychlejší vyčerpání, než je tomu v případě rozpočtu určeného pro občany Unie.
- 73 Je tudíž třeba podotknout, že rozdíl mezi koeficienty vztahujícími se k početnosti státních příslušníků třetích zemí na straně jedné a k početnosti občanů Unie, bez ohledu na to, zda jsou italskými či jinými státními příslušníky, kteří přísluší ke třem jazykovým skupinám, na straně druhé zakládá nerovné zacházení s těmito dvěma skupinami příjemců.
- 74 Pokud jde o srovnání občanů Unie, ať jsou italskými nebo jinými státními příslušníky, se státními příslušníky třetích zemí, Provincia autonoma di Bolzano tvrdí, že použití rozdílných mechanismů pro určení početnosti těchto dvou skupin nebo pro vyčíslení jejich potřeb dokládá, že se tyto dvě skupiny nenacházejí ve srovnatelné situaci.
- 75 Nicméně i za předpokladu, že při vyřizování žádostí o příspěvky na bydlení podaných zejména státními příslušníky třetích zemí existují statistické nebo administrativní potíže, jak to tvrdí Provincia autonoma di Bolzano, tyto potíže nevyjasňují důvod, proč situace takovýchto státních příslušníků, jestliže získali právní postavení přiznané směrnicí 2003/109, splnili jak postup, tak podmínky stanovené v této směrnici a nemají dostatečné prostředky na pokrytí nákladů spojených s bydlením, není srovnatelná se situací občana Unie majícího tytéž ekonomické potřeby.
- K rozdílnému zacházení ve světle čl. 11 odst. 1 směrnice 2003/109
- 76 Zadruhé je třeba ověřit, zda takto zjištěné rozdílné zacházení spadá, což Provincia autonoma di Bolzano popírá, do působnosti směrnice 2003/109, zejména jejího článku 11, jehož odst. 1 písm. d) přiznává dlouhodobě pobývajícím rezidentům rovné zacházení v oblasti sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany, tak jak jsou tyto pojmy definovány vnitrostátními právními předpisy.
- 77 V tomto ohledu je třeba připomenout, že odkázal-li unijní zákonodárce výslovně na vnitrostátní právní předpisy, jak je tomu v případě čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109, Soudnímu dvoru nepřisluší autonomně a jednotně definovat příslušné výrazy na základě unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. ledna 1984, Ekro, 327/82, Recueil, s. 107, bod 14). Takovýto odkaz totiž znamená, že unijní zákonodárce měl v úmyslu respektovat odlišnosti panující mezi členskými státy ohledně definice a přesného dosahu předmětných pojmů.
- 78 Neexistence autonomní a jednotné definice pojmů „sociální zabezpečení, sociální podpora a sociální ochrana“ na základě unijního práva a odkaz na vnitrostátní právní předpisy obsažený v čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109, týkající se výše uvedených pojmů neznamenají, že členské státy mohou při uplatňování zásady rovného zacházení stanovené v tomto článku narušit užitečný účinek směrnice 2003/109.
- 79 Ze třetího bodu odůvodnění směrnice 2003/109 vyplývá, že tato směrnice ctí základní práva a zachovává zásady uznané zejména Listinou, která má podle čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce SEU stejnou právní sílu jako Smlouvy. Podle čl. 51 odst. 1 Listiny jsou ustanovení této Listiny určena členskými státy, pokud uplatňují unijní právo.

80 Z toho vyplývá, že členské státy musí při stanovení opatření sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany vymezených jejich vnitrostátními právními předpisy a podléhajících zásadě rovného zacházení zakotvené v čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109 dodržovat práva a zachovávat zásady stanovené Listinou, zejména práva a zásady stanovené v článku 34 Listiny. Podle odstavce 3 posledně zmíněného článku Unie, a tudíž členské státy, za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě při uplatňování unijního práva „uznává a respektuje právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení, jejichž cílem je zajistit, v souladu s pravidly stanovenými právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi, důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky“.

81 Vzhledem k tomu, že jak čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109, tak čl. 34 odst. 3 Listiny odkazují na vnitrostátní právní předpisy, je na předkládajícím soudu, aby s přihlédnutím k integračnímu cíli sledovanému touto směrnicí posoudil, zda takový příspěvek na bydlení, jako je ten, který je stanoven provinčním zákonem, spadá pod některou z kategorií uvedených ve výše zmíněném čl. 11 odst. 1 písm. d), což Provincia autonoma di Bolzano popírá.

– K článku 11 odst. 4 směrnice 2003/109

82 Vzhledem k tomu, že by předkládající soud mohl dospět k závěru, že příspěvek na bydlení dotčený v původním řízení spadá pod čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109, je třeba zatřetí přezkoumat, zda by Provincia autonoma di Bolzano byla oprávněna, jak to tvrdí, omezit použití zásady rovného zacházení zakotvené v uvedeném čl. 11 odst. 1 na základě odstavce 4 téhož článku.

83 V tomto ohledu je třeba připomenout, že toto ustanovení stanoví, že členské státy mohou omezit použití uvedené zásady v oblasti sociální podpory a sociální ochrany na základní dávky. Článek 11 odst. 4 směrnice 2003/109 nedovoluje naproti tomu výjimku z uvedené zásady, pokud jde o dávky sociálního zabezpečení, jak je definováno vnitrostátními právními předpisy.

84 Z třináctého bodu odůvodnění uvedené směrnice vyplývá, že pojem základní dávky zahrnuje alespoň podporu ve formě životního minima, podporu v případě nemoci, těhotenství, rodičovskou podporu a podporu v rámci dlouhodobé péče. Způsob poskytování uvedených dávek musí být v souladu s tímto bodem odůvodnění stanoven vnitrostátními právními předpisy.

85 Předně je třeba poznamenat, že výčet uvedený v tomto třináctém bodě odůvodnění, který ozřejmuje pojem „základní dávky“ obsažený v čl. 11 odst. 4 směrnice 2003/109, není taxativní, jak to dosvědčuje použití výrazu „alespoň“. Skutečnost, že tento bod odůvodnění neobsahuje žádný výslovný odkaz na příspěvky na bydlení, tedy neznamená, že tyto příspěvky nejsou základními dávkami, na které se musí nutně uplatnit zásada rovného zacházení.

86 Dále je třeba podotknout, že jelikož integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou trvale usazeni v členských státech, a právo těchto státních příslušníků na rovné zacházení v oblastech vyjmenovaných v čl. 11 odst. 1 směrnice 2003/109 jsou obecným pravidlem, výjimka stanovená v odstavci 4 téhož článku musí být vykládána restriktivně (obdobně viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Chakroun, C-578/08, Sb. rozh. s. I-1839, bod 43).

87 V tomto ohledu je třeba podotknout, že se orgán veřejné moci, ať na celostátní, regionální nebo místní úrovni, může dovolávat výjimky stanovené v čl. 11 odst. 4 směrnice 2003/109 pouze tehdy, když orgány dotyčného členského státu příslušné k provádění této směrnice jasně vyjádřily úmysl této výjimky využít.

88 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá, že by Italská republika vyjádřila svůj úmysl využít výjimky ze zásady rovného zacházení stanovené v čl. 11 odst. 4 směrnice 2003/109.

89 Konečně je třeba podotknout, že se odkaz na vnitrostátní právní předpisy učiněný v třináctém bodě odůvodnění uvedené směrnice omezuje na způsoby poskytování předmětných dávek, tj. na určení podmínek přiznání nároku a výše takovýchto dávek, jakož i s tím souvisejících postupů.

- 90 Smysl a dosah pojmu „základní dávky“ obsaženého v čl. 11 odst. 4 směrnice 2003/109 musí být tudíž zjišťován s přihlédnutím ke kontextu, do kterého tento článek náleží, a k cíli sledovanému touto směrnicí, tj. integraci státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě oprávněně pobývali v členských státech.
- 91 Článek 11 odst. 4 směrnice 2003/109 je nutno chápat tak, že členským státům dovoluje omezit rovné zacházení, které se přiznává nositelům právního postavení přiznaného směrnicí 2003/109, s výjimkou dávek sociální podpory nebo sociální ochrany poskytovaných orgány veřejné moci, ať na celostátní, regionální nebo místní úrovni, které jedinci umožňují uspokojit jeho základní potřeby, jako je potrava, bydlení a zdraví.
- 92 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s článkem 34 Listiny Unie uznává a respektuje právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení, jejichž cílem je zajistit důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky. Z toho vyplývá, že jelikož příspěvek dotčený v původním řízení splňuje cíl stanovený uvedeným článkem Listiny, nelze na něj z hlediska unijního práva nahlížet tak, že nepatří mezi základní dávky ve smyslu čl. 11 odst. 4 směrnice 2003/109. Vnitrostátnímu soudu přísluší učinit nezbytná zjištění s přihlédnutím k účelu tohoto příspěvku, jeho výši, podmínkám jeho přiznání a k místu, které tento příspěvek zaujímá v italském systému sociální podpory.
- 93 S ohledem na výše uvedené úvahy je na třetí otázku třeba odpovědět tak, že čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové celostátní nebo regionální právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která v souvislosti s přiznáním nároku na příspěvek na bydlení stanoví rozdílné zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří mají právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů přiznané v souladu s ustanoveními této směrnice, oproti zacházení vyhrazenému vlastním státním příslušníkům s bydlištěm v téže provincii nebo regionu při rozdělování finančních prostředků určených na uvedený příspěvek, pokud takovýto příspěvek spadá do některé ze tří kategorií uvedených v tomto ustanovení a pokud se neuplatní odstavec 4 téhož článku.

K nákladům řízení

- 94 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **První a čtvrtá až sedmá otázka, které Tribunale di Bolzano položil ve věci C-571/10, jsou nepřípustné.**
- 2) **Odkaz, který čl. 6 odst. 3 SEU činí na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950, neukládá vnitrostátnímu soudu povinnost, aby v případě rozporu mezi vnitrostátní právní normou a uvedenou Úmluvou přímo použil ustanovení této Úmluvy, a neuplatnil tak vnitrostátní právní normu neslučitelnou s touto Úmluvou.**
- 3) **Článek 11 odst. 1 písm. d) směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové celostátní nebo regionální právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která v souvislosti s přiznáním nároku na příspěvek na bydlení stanoví rozdílné zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří mají právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů přiznané v souladu s ustanoveními této směrnice, oproti zacházení vyhrazenému vlastním státním příslušníkům s bydlištěm v téže provincii nebo regionu při rozdělování finančních prostředků určených na uvedený příspěvek, pokud takovýto příspěvek spadá do některé ze tří kategorií uvedených v tomto ustanovení a pokud se neuplatní odstavec 4 téhož článku.**

Podpisy.